

РЕШЕНИЕ

№ 18356

гр. София, 14.05.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 71 състав, в публично заседание на 15.04.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Слава Гьошева

при участието на секретаря Ася Лекова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **10473** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/ във връзка с чл. 203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по искова молба на М. П. Д., ЕГН [ЕГН], чрез законния му представител К. П. П., ЕГН [ЕГН], чрез адв. А. -САК, съдебен адрес за призоваване и кореспонденция: [населено място], [улица], вх.Б, ет.1, офис 4, с която на основание чл.1, ал.1 от ЗОДОВ е предявен иск срещу Столична дирекция на вътрешните работи за заплащане на обезщетение в размер на 3600 лв. за причинени неимуществени вреди във връзка с решение от 21.05.2024 г. по нахд № 3546/2024 г. по описа на СРС, НО, 132 състав за отмяна на заповед за задържане на лице рег. № 46433-114/05.02.2024 г., издадена от полицаи /к.о./ в ОСПС- СДВР, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на искова молба до окончателното ѝ изплащане.

Твърди, че са налице предпоставките за реализиране отговорността на ответника поради незаконосъобразно издадения спрямо ищеца акт. Причинени били неимуществени вреди, изразяващи се в болка в резултат на упражнена спрямо него физическа сила от полицейски служители, душевни страдания, стрес, уплах, срам, унижение, дискомфорт и притеснения. Акцентира се върху факта, че лицето е било на 15 години при задържането му, удряно е от зрял мъж със значително по-едро телосложение, поради което е изпаднал с състояние на паника и изолация, безпомощност и уплах. Акцентира се и върху особената уязвимост, обусловена от неукрепналата психика. Сочи се промяна в поведението – затвореност, пълно отдръпване от обичайните социални и училищни дейности, загуба на концентрация и мотивация, доверие към възрастните и институциите. Ограничено било правото на придвижване на лицето, същият имал

притеснение, че може да бъде привлечен като обвиняем за престъпление, което не е извършил. Установявала се причинно-следствената връзка от противоправното задържане и вредите. При определяне размера на обезщетението приложение намира разпоредбата на чл. 52 ЗЗД. Моли ответникът да бъде осъден да заплати обезщетението. Претендира разноски.

Ответникът в писмен отговор оспорва по основание и размер предявения иск. Излага доводи за липса на доказани неимуществени вреди и липса на причинно-следствена връзка. В условията на евентуалност оспорва размера на обезщетението като прекомерно завишен. Отбелязва, че смисълът на обезщетението е съразмерно овъзмездяване на негативните последици, настъпили в правната сфера на лицето, а не – предоставена възможност за обогатяване на пострадалия. Моли искът да бъде отхвърлен. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

В съдебно заседание ищецът М. П. Д., действащ лично и със съгласието на своята майка К. П. П., редовно призован, не се явява. Чрез процесуалния си представител поддържа иска и моли същият да бъде уважен. Претендира разноски по списък.

Ответникът по иска- СДВР, редовно призован, чрез процесуалния си представител, оспорва иска. Не били доказани претърпените вреди и причинно-следствена връзка между тях и издадения акт, отменен като незаконосъобразен със съдебно решение. Моли искът да бъде отхвърлен като неоснователен. Евентуално – намален размерът на исканото обезщетение. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура, редовно призован, приема, че предявеният иск за доказан по основание, но счита размера му за завишен.

Въз основа на твърденията на страните и събрания по делото доказателствен материал Административен съд София-град, Първо отделение, 71-ви състав, установи следното от фактическа страна:

Със заповед № 464зз-114/05.02.2024 г. на старши полицаи при ОСПС – СДВР /К. Б. Ш./ на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР на 04.02.2024 г. в 22:30 ч. е задържан за срок до 24 часа в помещение на 04 РУ СДВР М. П. Д.. Същият е освободен в 02:00 ч.

Заповедта е отменена с решение от 21.05.2024 г. по АНД № 3546/2024 г. по описа на СРС, НО, 132-ри състав, влязло в сила на 25.06.2024 г.

По делото са изслушани свидетелските показания на К. П. П., майка на ищеца, която установява, че на четвърти срещу пети февруари 2024 г. синът ѝ се обадил към 00,00 часа да ѝ съобщи, че е задържан в 04 РУ. Отишла да го прибере, където заварила и други задържани момчета. Полицейските служители ѝ дали да подпише документ, че приема детето във вид, в който го е изпратила да излезе, но тя отказала, тъй като констатирала „нещо като кръвонасядания“ по главата. Като попитала сина си, той ѝ обяснил, че е бит, обстоятелство което полицаят отрекъл. След случката св. П. разказва, че ищецът се затворил в себе си и станал съвсем друго дете, като почти не излизал. Тя искала да отидат до Пирогов на преглед, но момчето отказало. Било много стресирано и искало да се прибере. Споделя, че отнело доста време да преодолее страха от случката. Съдът кредитира показанията на свидетеля в частта за психическото и емоционалното състояние на сина ѝ, с оглед евентуалната ѝ заинтересованост, преценени в съответствие с разпоредбата на чл. 172 ГПК с оглед всички други данни по делото, като последователни, логични и непротиворечиви. Същата е имала възможността пряко и непосредствено да възприеме състоянието на задържания след неговото освобождаване, като показанията ѝ не се оборват от останалите доказателствени материали по делото. Доколкото обаче по делото не са представени медицински документи, от които да се установи безспорно, че М. П. Д. е претърпял физическа увреда на процесната дата именно след побой от страна на полицейските органи, които са го задържали, не кредитира показанията относно факта на нанасяне на удари на ищеца.

При така установената фактическа обстановка Административен съд София-град формира следните правни изводи:

Искът е допустим като подаден от лице с активна процесуална легитимация, което твърди, че е претърпяло неимуществени вреди, и е насочен срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто отменен като незаконосъобразен акт се твърди, че са причинени вредите /чл. 128, ал. 1, т. 6 във връзка с чл. 203, ал. 1, чл. 204, ал. 1 АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ и чл. 205, ал. 1 АПК във връзка с чл. 7, ал. 1 ЗОДОВ във връзка с чл. 37, ал. 2 от ЗМВР/.

На основание чл. 7, ал. 1 от ЗОДОВ искът за обезщетение се предявява срещу органите, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите. Съгласно чл. 205, ал. 1 от АПК „искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите“, като в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби /ДР/ на АПК е дадена легална дефиниция на административен орган – „органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, включително лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги“. В случая ответник е СДВР, доколкото издателят на отменената като незаконосъобразна заповед е полицейски орган от структурата на МВР.

Съгласно т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. по тълк. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС: „при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаемите административни актове, а при нищожните - това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им“. Съгласно чл. 204, ал. 1 и ал. 2 АПК искът може да се предяви след отмяната на административния акт по съответния ред или заедно с оспорването му до приключване на първото заседание по делото. Спазено е изискването по чл. 110 от ЗЗД, приложим на основание § 1 от ЗР на ЗОДОВ, регламентиращ общата петгодишна давност за инициране на производство за присъждане на обезщетение. Последното е преюдициален въпрос, чийто отговор определя и една от предпоставките за основателност на предявения иск за вреди.

В случаите, в които исковата претенция бъде уважена като основателна, се разглежда и акцесорното искане за присъждане на претендираната лихва, като за него също се изследва изтекла ли е или не погасителната давност. Началният момент за неговото предявяване е моментът на преустановяването на незаконните действия или бездействия на административните органи, съответно – моментът на влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаемите административни актове, при нищожните - това е моментът на тяхното издаване. Вземанията за лихви се погасяват с изтичането на тригодишен срок /чл. 111, б. „в“ от ЗЗД/ – предпоставка за разглеждане искането за основателност на вземането при преюдициално разрешен въпрос за основателността на главното вземане.

Разгледан по същество, искът е частично **ОСНОВАТЕЛЕН**.

1. Съгласно разпоредбата на чл. 203, ал. 1 от АПК физическите лица могат да предявят иски за обезщетения за вреди, причинени им от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, като въз основа на препращащата норма на чл. 203, ал. 2 от АПК за неуредените въпроси субсидиарно се прилагат правилата на ЗОДОВ. Производството за обезщетения е уредено от законодателя в глава единадесета от АПК, към които препраща и чл. 1, ал. 2 от ЗОДОВ.

На основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ „държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от действието на отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконовни нормативни актове.“. Увреждането на физическите лица, претърпяването на имуществени и неимуществени вреди, представлява сложен юридически състав, чиито предпоставки следва да са налице кумулативно при търсене на отговорност на съответния административен орган. Ангажирането на отговорността и присъждането на обезщетение е допустимо при наличието на следните елементи: незаконосъобразен административен акт, вреда, причинна връзка между акта и вредата, а в случаите на деяние /действие или бездействие/, противоправност на деянието и причинно-следствената му връзка с настъпилата вреда. За целите на закона е от значение не съществуването на някаква причинна връзка, а същата да е пряка и непосредствена. Под преки вреди следва да се разбират онези, които са типична, нормално настъпваща по време и място последица от незаконосъобразния акт, действие или бездействие. Непосредствени вреди са тези, които са настъпили по време и място, следващо противоправното действие или бездействие, установения за незаконосъобразен акт. Липсата на който и да е елементите от посочения фактически състав води до невъзможност да се реализира отговорността на държавата и общината по предвидения от закона ред. В случая в тежест на ищеца е да докаже както твърдените претърпени неимуществени вреди, така и наличието на причинна връзка между тях и отменения акт на административния орган.

2. Елемент от фактическия състав на отговорността на държавата е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган - т. е. ако изобщо не са регламентирани в закона, или ако противоречат на материалния и процесуалния закон, като незаконосъобразният акт следва да е издаден и незаконосъобразното поведение да е проявено при или по повод административна дейност.

„Законодателят не е дал легална дефиниция на понятието „административна дейност“ за целите на ЗОДОВ за вреди в самия закон. Дефиниция това понятия няма и в други актове на позитивното право. Това налага установяването на съдържанието му по тълкувателен път. /.../ В чл. 1 подходът е друг. Посочени са два признака, които определят основанието. Първият е незаконосъобразността на актове, действия и бездействия. Тоест, индивидуализацията е направена не по функционалното съдържание на акта, действието или бездействието, а единствено с оглед на неговата законосъобразност. И вторият - при и по повод изпълнение на административна дейност. „Административна дейност“ е субективно, формално понятие, което изразява осъществяващата дейността субект. То не е функционално понятие, не съответства на различните функции, които органите и длъжностните лица по чл. 1 ЗОДОВ имат и които различни функции осъществяват чрез различни по своята правна същност актове и действия, съответно бездействия. Субектите по чл. 1 ЗОДОВ могат да изпълняват различни функции и задачи. Много пъти един и същ орган е натоварен с няколко различни по същността си функции - нормотворчески, контролни, правораздавателни, изпълнителни. Не вида на функцията и задачата, а качеството на правния субект на орган /длъжностно лице/ на държавата или на общината и относимостта на акта, действието или бездействието към това му качество /при и по повод/, е релевантно за отговорността по чл. 1 ЗОДОВ.“ /Определение № 6 от 16.02.2015 г. по адм. д. № 30/2014 г., смесен 5 чл. с-в ВАС/.

В конкретния случай с влязлото в сила съдебно решение е отменена като незаконосъобразна заповед, с която ищецът е бил задържан на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР.

3. Съгласно мотивите на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. по тълк. д. № 3/2004 г.,

ОСГК на ВКС „държавата отговаря за всички вреди, пряка и непосредствена последица от увреждането, която отговорност е обективна и не е обвързана от наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите“.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от ЗОДОВ „държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице“.

С оглед горното и разпоредбата на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ следва да се установи наличие на причинно-следствена връзка между претърпените вреди и незаконосъобразния акт.

4. Наличието на всички елементи за ангажиране отговорността на държавата по реда на ЗОДОВ е предпоставка искът на М. П. Д. да бъде уважен като основателен, но съобразно частта, която е доказана.

Съдът намира, че в някои части претенцията за обезщетяване на претърпени от ищеца неимуществени вреди е неоснователна, а именно – нанасянето на побой върху ищеца от страна на полицейските органи по време на проверката и задържането. Не се доказва безспорно телесна увреда у ищеца. Не се установява след освобождаването му да е реализирал преглед с лекар, от съставените документи при който да се установи факта на телесна увреда. След като не се доказва фактът на побоя, не се доказва и твърдението за причинени именно от нанесен побой психически болки и страдания.

Съдът намира претенцията за обезщетяване на претърпени от ищеца неимуществени вреди за основателна в частта, касаеща факта на задържането. Обезщетенията за неимуществени вреди се присъждат за конкретно претърпени физически и психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. В случая в хода на производството, конкретно от изслушаните свидетелските показания на майката на ищеца, се установиха негативни преживявания за последния, изразяващи се в затваряне в себе си, преустановявания на излизания навън, страх от полицаи. Действително съдът изслуша майката на ищеца като свидетел, чиито показания кредитира, съобразявайки неговата заинтересованост от изхода на делото съгласно чл. 172 ГПК, като се отчита липсата на други писмени доказателства за психическото и физическото състояние на ищеца, както и, че показанията на роднините по права линия не са сред недопустимите по чл. 164 ГПК /така вж. решение по адм. дело № 347/2025 г. на ВАС/ и, че съгласно трайната съдебна практика настъпването на неимуществени вреди се доказва именно и основно чрез свидетелски показания, а именно – установяването на твърдените негативни преживявания да се извършва именно чрез разпит на съответните свидетели, които да познават ищеца отблизо, т. е. да са лица от близкото му обкръжение и да са били свидетели на емоционалното отражение на задържането върху начина му на живот /така вж. решение по адм. дело № 3578/2022 г. на ВАС/.

Дори и да се приеме, че в случая искът не може да се докаже чрез показанията на майката на ищеца, то следва да се има предвид, че задържането, макар и за няколко часа, е вид ограничаване на свободата на придвижване на лицето и самият факт на това ограничаване създава предпоставки за настъпването на неимуществени вреди, които не се нуждаят от доказване. В този смисъл и решение по адм. дело 3360/2025 г., в което изрично е посочено, че „самият факт на незаконно задържане поражда неимуществени вреди, защото нарушава основното право на свобода и защото може разумно да се приеме, че всяко лице би изживяло стрес и уплаха при незаконосъобразно задържане. Създадените за времето на задържане дискомфорт и неудобства произтичат вследствие на незаконосъобразното изпълнението на принудителна административна мярка, каквато по своята същност е заповедта за задържане“. При това се формира изводът, че негативните емоции и чувства /предвид особената възраст на детето/, както и възприятието за

случващото се /задържането от полицаи в районно управление, в тъмната част на денонощието - през нощта на четвърти срещу пети февруари 2024 г./, са породени у ищеца от издаването на незаконосъобразния акт, обективиращ задържането, т.е. те са пряка и непосредствена последица от него. Не се доказва твърдението на ответника, че в случая не става ясно дали е имало други причини, допринесли за вредите.

Доколкото част от твърдените вреди са доказани по основание, следва да бъде определен по справедливост размерът на обезщетението /по чл. 52 ЗЗД/, като се отбележи и, че самото обезщетение, което има компенсаторна функция, не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия Съдът намира, че размерът на поисканото обезщетение е завишен и не отговаря на целта на закона да се възмезди лицето за претърпените от него негативни емоции в резултат на незаконното ограничаване на неговото придвижване. Това е така, тъй като в понятието „неимуществени вреди“ се включват претърпените болки и страдания, които представляват негативни емоционални изживявания на лицето, намиращи не само негативно отражение в психиката, но и социален дискомфорт за определен период от време, а както се посочи вече, самото фактическо задържане и ограничаване на основни права на ищеца, предпоставят основателността на претенцията за обезщетение.

При това и въпреки, че не се сочи конкретен период, в който са претърпени твърдяните неимуществени вреди /така вж. решения на ВАС по адм. дело № 11979/2024 г., адм. дело № 5801/2024 г., адм. дело № 7415/2024 г. и други/, съобразявайки константната съдебна практика по подобни дела и размера на присъжданите по тях обезщетения и предвид възрастта на увредения, то следва да бъде определено обезщетение в размер на 2 000 лева /след превалутиране - 1022.58 евро/, като искът в останалата част до 3 600 лева /след превалутиране - 1840.65 евро/, а именно за сумата в размер на 1 600 лева /след превалутиране - 818.07 евро/ следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

Горните изводи се основават и на утвърденото в практиката на ВАС, че след влизане в сила на съдебния акт, с който се обявява незаконосъобразност на акт, държавата дължи пълно репарирание на понесените вреди с оглед спазването на принципите на равностойност, ефективност, пропорционалност.

5. Налице е предпоставката за разглеждане искането за основателност на вземането за лихва при преюдициално разрешен въпрос за основателността на главното вземане.

В конкретния случай се констатира, че към датата на предявяване на исковата молба не е изтекъл срокът по чл. 111, б. „в“ от ЗЗД, считано от датата на отмяна на акта /т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. по тълк. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС/.

Основателна е претенцията на ищеца за присъждане на законната лихва върху сумата, представляваща обезщетение, считано от деня, следващ датата на отмяна на оспорения акт - 26.06.2024 г., когато е влязло в сила решение от 21.05.2024 г. по АНД № 3546/2024 г. по описа на СРС, НО, 132-ри състав, до окончателното му заплащане.

7. С оглед изхода от спора и на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ в полза на ищеца се дължат разноски, представляващи държавна такса в размер на 5.11 евро.

С оглед изхода от спора и на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ в полза на адвоката на ищеца следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение за осъществените безплатно правна защита и съдействие /чл. 38, ал. 2 във връзка с чл. 38, ал. 1, т. 1 от Закона за адвокатурата/, съразмерно на уважената част на иска. Размерът на адвокатското възнаграждение се определя съгласно по чл. 8, ал. 1 във връзка с чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, а именно 369,6 лева или след превалутиране - 188.97 евро.

С оглед изхода от спора и на основание чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ в полза на ответника следва да бъде

присъдено юрисконсултско възнаграждение, съразмерно на отхвърлената част на иска. Размерът на юрисконсултско възнаграждение се определя на 57,2 лева съгласно чл. 24, изр. второ НЗПП или след превалутиране - 29.25 евро.

Така мотивиран, Административен съд София-град, Първо отделение, 71-и състав

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес – [населено място], да заплати на М. П. Д., ЕГН [ЕГН], чрез законния му представител К. П. П., ЕГН [ЕГН], чрез адв. А. -САК, съдебен адрес за призоваване и кореспонденция: [населено място], [улица], вх.Б, ет.1, офис 4, сумата в размер от 1022.58 евро – обезщетение за неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразен акт - заповед № 464зз-114/05.02.2024 г. на старши полицаи при ОСПС – СДВР / К. Б. Ш./, отменена с решение от 21.05.2024 г. по АНД № 3546/2024 г. по описа на СРС, НО, 132-ри състав, влязло в сила на 25.06.2024 г., ведно със законната лихва върху сумата, считано от датата на влизане в сила на съдебното решение за отмяна на заповедта, до окончателното й заплащане, като ОТХВЪРЛЯ предявения от М. П. Д., ЕГН [ЕГН], чрез законния му представител К. П. П., ЕГН [ЕГН], срещу Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес – [населено място] иск за неимуществени вреди, за разликата над уважения размер от 1022.58 евро, до пълния претендиран размер от 1840.65 евро /3600 лева/ като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес – [населено място], да заплати на М. П. Д., ЕГН [ЕГН], чрез законния му представител К. П. П., ЕГН [ЕГН], чрез адв. А. -САК, съдебен адрес за призоваване и кореспонденция: [населено място], [улица], вх.Б, ет.1, офис 4, сумата в размер на 5.11 евро, представляваща държавна такса за образуване на производството по делото.

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес – [населено място], да заплати на адвокат Й. Е. А. от САК, с номер по Единния регистър на адвокатите [ЕГН], с адрес в [населено място], сумата в размер на 188.97 евро, представляваща адвокатско възнаграждение за осъществените безплатно адвокатска помощ и съдействие.

ОСЪЖДА М. П. Д., ЕГН [ЕГН], чрез законния му представител К. П. П., ЕГН [ЕГН], чрез адв. А. -САК, съдебен адрес за призоваване и кореспонденция: [населено място], [улица], вх.Б, ет.1, офис 4, да заплати на Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес – [населено място], сумата в размер на 29.25 евро, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба, подадена в 14-дневен срок от съобщаването му на страните до Върховен административен съд на Република България чрез Административен съд София-град.

ПРЕПИС от решението да се изпрати на страните на основание чл. 138, ал. 3 АПК.

Съдия: